महाराष्ट्र विधानसभा २००९

श्री.ने.जै.ब्र. आश्रम संचलित,

क.के.ह. आबड कला आणि श्री.मो.गि.लोढा वाणिज्य वरिष्ठ

महाविद्यालय, नेमिनगर, चांदवड जि.नाशिक

Scanned by CamScanner

Karmavir Keshavlalji Harakchandji Abad Arts and Shri Motilalji Giridharilalji Lodha Commerce College,
CHANDWAD
Dist Nasik

श्री.ने.जै.ब्र. आश्रम संचलित,

क.के.ह. आबड कला आणि श्री.मो.गि.लोढा वाणिज्य

वरिष्ठ महाविद्यालय, नेमिनगर, चांदवड जि.-नाशिक

सविनय सादर

Scanned by CamScanner

मनोगत

प्रिय विद्यार्थी मित्रांनो ,

२००९-२०१० या वर्षात 'महाराष्ट्र विधानसभा २००९' ही विशेष पुस्तिका राज्यशास्त्र विभागाच्या वतीने प्रकाशित होत असल्याने मला मनस्वी आंनद होत आहे. ऑक्टोबर २००९ मध्ये महाराष्ट्रात ११ व्या विधानसभेची निवडणूक झाली. या निवडणूकीत सहभागी राजकीय पक्ष, निवडणूक यंत्रणा, मतदार, निवडणूक निकालानंतरची संभाव्य संख्यात्मक राजकीय सूत्रे तथा या निवडणूकिच्या निमित्ताने नव्याने निर्माण झालेल्या राजकीय प्रश्नांच्या संदर्भात उकल करणारी 'महाराष्ट्र विधानसभा २००९' ही पुस्तिका उपयूक्त असून यात संपूर्णतः सांख्यिकीय पद्धतिचे विश्लेषण असल्याने ते समजण्यास अंत्यत सोपे आहे.

या पुस्तिकेच्या निर्मितिसाठी मा.प्र.प्राचार्य ए.पी.कर्पे , सर्व प्राध्यापक व ग्रंथालय विभागाने विशेष सहकार्य केल्याने मी त्यांचा ऋणी आहे.

प्रा.पी.यू.वेताळ

(राज्यशास्त्र विभाग)

Scanned by CamScanner

महाराष्ट्र विधानसभा निवडणूक : २००९ दृष्टीक्षेपात	
महाराष्ट्रातील मतदारसंघ	२८८
एकूण उमेदवार	३५५९
सहभागी राजकीय पक्ष	९२
अपक्ष व बंडखोर	१९३७
कॉंग्रेस उमेदवार	१७४
राष्ट्रवादी कॉंग्रेस उमेदवार	११४
शिवसेना उमेदवार	१६९
भाजपा उमेदवार	११९
मनसे उमेदवार	१४३
तिसरी आघाडी उमेदवार	२८८
एकूण महिला उमेदवार	२११
गून्हेगारी पार्श्वभूमीचे उमेदवार	२७६
कोटयाधीश उमेदवार	२२५ पैक्षा अधिक
राजकीय घराणी	१५० पैक्षा अधिक
प्रोफेशनल	१६१ पैक्षा अधिक
एकूण मतदार	७ कोटी ५८ लाख ११ हजार २४५
स्त्री मतदार	३ कोटी ६० लाख ७६ हजार ४६९
पुरूष मतदार	३ कोटी ९७ लाख ३४ हजार ७७६
एकूण कर्मचारी	४ लाख ७८ हजार
पोलीस	४ लाख ७५ हजार
वापरलेली मतदानयंत्रे	सव्वा लाख
मतदान केंद्रे	८४ हजार १३६
आचार सहिता भंगाचे गुन्हे	४६८ दाखल
निवडणूक खर्च	२०० ते २५० कोटी
संवेदनशील केंद्रे	८ हजार पैक्षा जास्त
नक्षलग्रस्त केंद्रे	१८०० (३९ मतदारसंघ)
प्रचार दिवस	१२ दिवस
मोठया सभा	१००० पैक्षा जास्त
तरूण उमेदवार	२५० पैक्षा जास्त

Scanned by CamScanner

पक्षनिहाय उमेदवारांची संख्या : दृष्टीक्षेप		
१	बहूजन समाज पार्टी	२८१
२	भारतीय राष्ट्रीय कॉंग्रेस	१६७
३	शिवसेना	१५९
४	महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना	१४३
५	भाजप	१२०
६	राष्ट्रवादी कॉंग्रेस	११६
७	भारिप बहूजन महासंघ	१०२
८	रिपाई (ए)	८१
९	शिवराज्य पार्टी	४३
१०	प्रबुध्द रिप. पार्टी	४१
११	जनसुराज्य शक्ती	३७
१२	स्वतंत्र भारत पक्ष	३४
१३	समाजवादी पार्टी	३०
१४	राष्ट्रीय समाज पक्ष	२५
१५	गोंडवाना गणतंत्र	२२
१६	भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी	२१
१७	मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पार्टी	१९
१८	हिंदुस्थान जनता पार्टी	१९
१९	जनता दल सेक्युलर	१७
२०	शेकाप	१७
२१	पीस पार्टी	१५
२२	डेमॉक्रेटिक सेक्युलर पार्टी	१४
२३	स्वाभिमानी पक्ष	१४
२४	आंबेडकर नॅशनल कॉंग्रेस	१३
२५	अ.भा. हिंदू महासभा	११
२६	लोकभारती	१०
२७	ऐहरा नॅशनल पार्टी	९

Scanned by CamScanner

२८	इंडियन मुस्लीम लीग	९
२९	झारखंड मुक्ती मोर्चा	८
३०	लोक जनशक्ती पार्टी	८
३१	अ.भा.युनायटेड डेमॉ. फ्रंट	७
३२	राष्ट्रवादी सेना	७
३३	रिपाई (डेमॉक्रॅटीक)	७
३४	राष्ट्रीय क्रांतिकारी समाजवादी	६
३५	रिपाई	६
३६	रिपाई (डि)	६
३७	अ.भा.सेना	५
३८	ऑल इंडिया मॉयनॉरिटिज	५
३९	इंडियन जस्टीस पार्टी	५
४०	नवभारत निर्माण पार्टी	५
४१	राष्ट्रवादी जनता पार्टी	५
४२	रिपाई (खोब्रागडे)	५
४३	इतर ४० पक्ष	६५
४४	अपक्ष	१८२०
	एकूण उमेदवार	३५५९

Scanned by CamScanner

पक्षनिहाय तरूणांना देण्यात आलेली संधी			
कॉंग्रेस	भाजप	शिवसेना	राष्ट्रवादी कॉंग्रेस
११ टक्के	८ टक्के	७.५ टक्के	६ टक्के

विविध पक्षातील उमेदवारांची वयोगटनिहाय संख्या

वयोगट	एकूण	कॉंग्रेस	राष्ट्रवादी	भाजप	शिवसेना	अन्य
२५ - ३५	८२३	१८	७	१0	१२	७७६
३६ - ४५	१२६0	३९	३0	३५	६८	१0८८
४६ - ५५	८९६	६२	४१	५0	५७	६८६
५६ - ६५	४७५	४0	२६	२२	२१	३६६
६६ - ७५	९३	८	९	२	२	७२
+७६ वर्ष	१२	३	0	0	0	९
एकूण	३५५९	१७0	११३	११९	१६0	२९९७

- **विधानसभा निवडणूकीत १६१ बुध्दिजींवीनी आजमावले नशीब**

२८८ मतदारसंघापैकी ११0 मतदारसंघात १६१ बुध्दीजीवी उमेदवार होते यात :

डॉक्टर : ५४

वकील : ६९

प्राध्यापक : 0९

इतर : २९

(इतर मध्ये पत्रकार , अभियंते , बांधकाम व्यावसायीक आदी)

Scanned by CamScanner

Karmavir Keshavrao ... Shri Mumaiji Gyudhuraiji Lodha Arts ... Commerce College, CHANDWAD Dist Nasik

- २००९ च्या विधानसभेत ६०.३७ टक्के मतदान झाले या मतदानात शहरी भागापेक्षा ग्रामीण भागात मतदानाचे प्रमाण वाढलेले दिसले. ग्रामीण भागात सरासरी ६० टक्के मतदान झाले तर शहरी भागात सरासरी ५० टक्के मतदान झाले.

- **विधानसभा २००९ निवडणूक खर्च :**
    - निवडणूक तयारीचा एकूण खर्च : २५० कोटी रू
    - एकूण मतदार : ७ कोटी ५८ लाख ११ हजार २४५
    - झालेले मतदान : ४ कोटी ५७ लाख ६७ हजार २४८ (६०.३७ टक्के)
    - प्रतीमतदार खर्च : ५४ रू ६२ पैसे

राज्यातील मतदानाची जिल्हानिहाय आकडेवारी	
जिल्हा	**मतदानाची टक्केवारी**
नंदुरबार	६७.00
धुळे	५५.७६
जळगांव	६0.१५
बुलढाणा	६६.४९
अकोला	५४.३३
वाशिम	६0.७४
अमरावती	६२.00
वर्धा	६५.४५
नागपूर	५६.४३
गोंदिया	७0.१३
गडचिरोली	६४.८५
चंद्रपूर	६३.४४

Scanned by CamScanner

यवतमाळ	६४.००
नांदेड	६४.७३
हिंगोली	६८.६१
परभणी	६४.९२
जालना	६६.५४
औरंगाबाद	६१.९७
नाशिक	६०.००
ठाणे	४९.९४
मुंबई उपनगर	४७.१६
मुंबई शहर	४३.२३
रायगड	६७.८२
पुणे	५४.८१
अहमदनगर	६८.०६
बीड	६७.८६
लातूर	६६.५०
उस्मानाबाद	६४.९१
सोलापूर	६३.२९
सातारा	६५.१४
रत्नागिरी	६५.६४
सिंधुदूर्ग	६७.४९
कोल्हापूर	७४.००
सांगली	६८.७५

CHANDWAD Dist. Nasik Commerce College

Scanned by CamScanner

निवडणूक निकालानंतरचे पक्षीय बलाबल दृष्टीक्षेप

राजकिय पक्षाचे नांव	प्राप्त जागा
कॉंग्रेस	८२
राष्ट्रवादी कॉंग्रेस	६२
भाजप	४६
शिवसेना	४४
मनसे	१३
तिसरी आघाडी	११
अपक्ष व बंडखोर	३0
एकूण	२८८

प्राप्त जागा

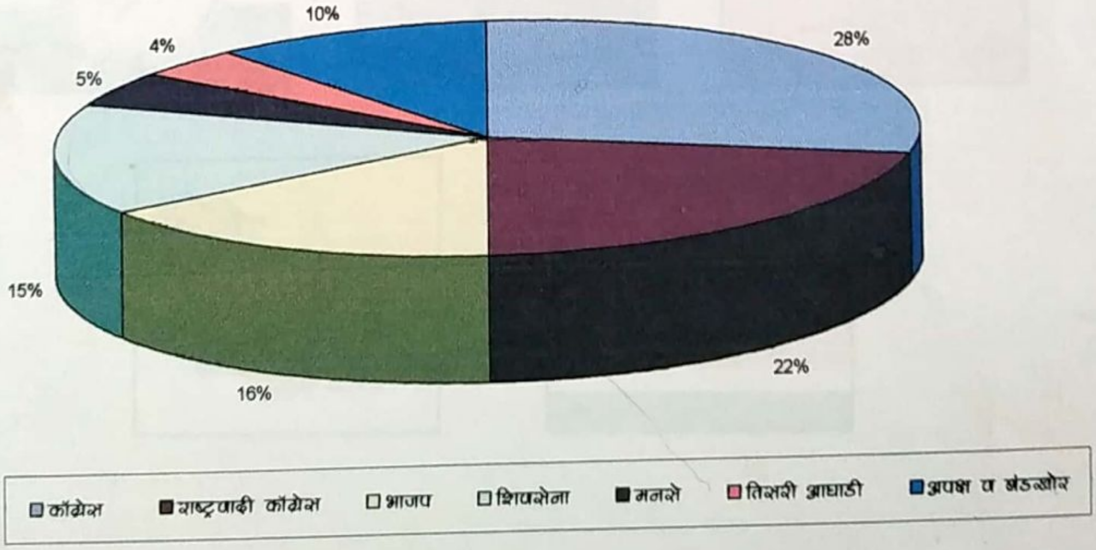

Scanned by CamScanner

निवडणूकीत पक्षांची कामगारी : दृष्टीक्षेप

विभाग	एकुण जागा	कॉंग्रेस	राष्ट्रवादी कॉंग्रेस	शिवसेना	भाजप	इतर
मराठवाडा	४६	१८	१२	०७	०२	०७
उत्तर महाराष्ट्र	४७	०९	१३	१०	०६	०९
पश्चिम महाराष्ट्र	५८	११	२०	०६	०९	१२
कोकण	३९	०३	१०	०९	०५	१२
मुंबई	३६	१७	०३	०४	०५	०७
विदर्भ	६२	२४	०४	०८	१९	०७

जिल्हानिहाय पक्षीय बलाबल : दृष्टीक्षेप

जिल्हा	एकूण जागा	काँग्रेस	राष्ट्रवादी काँग्रेस	शिवसेना	भाजप	इतर
नाशिक	१५	२	३	४	१	५
अहमदनगर	१२	३	४	३	२	0
जळगाव	११	0	५	२	२	२
धूळे	५	२	0	१	१	१
नंदूरबार	४	२	१	0	0	१
अमरावती	८	४	0	१	0	३
वर्धा	४	१	0	१	१	१
नागपूर	१२	३	१	१	७	0
भंडारा	३	१	0	१	१.	0
गोंदिया	४	२	0	0	२	0
गडचिरोली	३	२	0	0	0	१
चंद्रपूर	६	३	0	0	३	0
यवतमाळ	७	५	१	१	0	0
नांदेड	९	६	२	0	0	१
बीड	६	0	५	0	१	0
लातूर	६	४	0	0	१	१
उस्मानाबाद	४	१	१	२	0	0
सांगली	८	२	२	0	३	१
बुलढाणा	७	२	१	२	२	0
अकोला	५	0	0	१	२	२
हिंगोली	३	२	१	0	0	0
परभणी	४	१	0	२	0	१
जालना	५	१	२	१	0	१
औरंगाबाद	९	३	१	२	0	३
ठाणे	२४	१	५	५	४	९
मुंबई उपनगर	२६	११	२	४	४	५
वाशिम	३	१	१	0	१	0
मुंबई शहर	१0	६	१	0	१	२
रायगड	७	१	२	१	0	३
पुणे	२१	४	७	३	३	४
सोलापूर	११	२	४	0	२	३
सातारा	0८	१	४	0	0	३
रत्नागिरी	५	0	२	३	0	0
सिंधुदूर्ग	३	१	१	0	१	0
कोल्हापूर	१0	२	३	३	१	१
एकूण	२८८	८२	६२	४४	४६	५४

Scanned by CamScanner

पक्षनिहाय एकही आमदार निवडून न आलेले जिल्हे

पक्ष	जिल्हे
कॉंग्रेस	जळगाव,अकोला,बीड,रत्नागिरी
राष्ट्रवादी कॉंग्रेस	धुळे,अकोला,अमरावती,वर्धा,भंडारा,चंद्रपूर,गडचिरोली,गोंदिया, परभणी,लातूर
भाजप	नंदुरबार,अमरावती,गडचिरोली,यवतमाळ,नांदेड,हिंगोली, जालना,औरंगाबाद,परभणी,उस्मानाबाद,सातारा,रत्नागिरी.
शिवसेना	नंदुरबार,वाशिम,गडचिरोली,गोंदिया,चंद्रपूर,नांदेड,हिंगोली, बीड,लातूर,सातारा,सोलापूर,सिंधुदूर्ग,सांगली.

- महाराष्ट्राची सुवर्णमहोत्सवी वर्षातील ओळख ' तरूण आमदारांचे राज्य' अशी होणार आहे. विधानसभा सदस्यांचे वय प्रथमच ५० वर्षांच्या खाली आले आहे. ४८.९ वर्ष असे वय असलेल्या या सभागृहाने तारूण्यात लोकसभेबरोबरच अन्य राज्यातील विधानसभांना मागे टाकले आहे.
- राज्यातील १६३ आमदार पन्नाशीच्या आतील आहेत.
- निवडूक आयोगाकडील आकडेवाडीनूसार राज्यातील तब्बल ६६ टक्के मतदार ५० वर्षापेक्षा कमी वयाचे आहेत.
- राज्यात सर्वात वयोवध्द आमदाराचा मान ८९ वर्षाच्या सा. रे. पाटील (कोल्हापूर) यांना मिळाला आहे.
- १२ व्या विधानसभेत (२००९) ११ मुस्लिम उमेदवार विजयी झाले.
- १२ व्या विधानसभेत (२००९) ८५ ओबीसी आमदार असून त्यात कुणबी आमदांराची संख्या ३२ आहे.
- १२ व्या विधानसभेत निर्माण झालेल्या तिसऱ्या आघाडीत १६ पक्ष आहेत.
- वर्तमान विधानसभेत २० अमराठी भाषिक आमदार आहेत.
- महाराष्ट्राच्या नव्या सरकार समोरची चार आव्हाने

१. सिंचन

२. ऊर्जा

३. स्थलांतर (परप्रांतीयाचे लोंढे)

४. आर्थिक नियोजन

Karmavir Keshavrao ... Shri ... CHANDWAD Dist Nasik Commerce College, Arts and

Scanned by CamScanner

साम - दाम - दंड – भेदची निवडणूक

❖ **दारूसाठा** : मतदारांना आकर्षित करण्यासाठी विविध राजकीय पक्षांनी दारूचे आमिष या निवडणूकित दाखविले त्याविरोधात राज्यभरात १ हजार ७२६ गून्हे दाखल झाले असून जवळपास ६४ लाख ७३ हजार रूपयांचा दारूसाठा जप्त करण्यात आला तर ३४ वाहने यात जप्त झालीत.

❖ **आचारसंहिता भंग** : आदर्श निवडणूकीसाठी आदर्श आचारसंहिता जारी करण्यात आली होती मात्र तरीही संपूर्ण राज्यात आचारसंहिता भंगाचे ४६८ गून्हे दाखल झाले.

❖ १२ व्या विधानसभेच्या निवडणुकित मोठया प्रमाणात पैशाचा सर्रास वापर करण्यात आला. काही मतदारसंघात मतदाराला १०० रू पासून ३००० रू पर्यंत मतदानाची किमंत देण्यात आली.

❖ **बाहुबलिंचा उद्रेक** : या निवडणुकित काही मतदारसंघामध्ये बाहुबलींचाही उद्रेक दिसून आला. अक्कलकोट मतदारसंघात कॉंग्रेस उमेदवार तसेच माजी ग्रामविकास राज्यामंत्री सिध्दाराम म्हेत्रे यांनी शेगाव येथे भाजपाच्या समर्थकांवर हल्ला केला.

21ı74

Scanned by CamScanner

राज – का - रंग

❖ चित्रपटगीतांच्या चालीवर रंगली प्रचाराची रणधुमाळी : 'ताई माई आक्का ...' हे शब्द यावेळी प्रचारात फारसे न वापरता म्हणी,उखाणे, चित्रपटातील संवाद व चित्रपटगीतांच्या चालींचा विशेष वापर झाला.

उदा. महादेवांच्या मंदिरावर सोन्याचा कलस ....यांना मत देण्यास करू नका आळस. तसेच सासू म्हणे सूनेला,मत हे ....ला, तर 'राजे हो राजे राजे ' तसेच 'मोरया मोरया ' 'कोंबडी पळाली ' आले आले ....आले ' आदी गीतांचा वापर झाला.

❖ उमेदवारांनी लावली मतदारांना शेंडी........

ठाण्यात काही उमेदवांरानी मतदारांना आकर्षित करण्यासाठी ५०० रू व १००० रू च्या नोटा वाटल्या त्या नोटा ए ४५ व ४६ सिरिजच्या होत्या मात्र त्या बनावट निघाल्याने मतदारांना गप्प बसण्याशिवाय पर्यायच उरला नाही.

❖ खान्देशात काही उमेदवांरानी स्त्रिमतदारांना आकर्षित करण्यासाठी साडया वाटण्यात आल्या. दिपावलीत या साडयांचा वापर स्त्रियांनी केला मात्र त्यांचा दर्जा निकृष्ट असल्याचे निदर्शनास आल्यावर या स्त्रियांनी साडया उमेदवारांना परत केल्याचीही चर्चा झाली.

❖ मराठवाडयात काही उमेदवांनी मतदारांना प्रेशर कुकर वाटले मात्र गंमत म्हणजे प्रेशरकुकर देतांना त्याच्यावरील झाकण निवडुण आल्यावर देण्याचे आश्वासन मतदारांना देण्यात आल्याचीही चर्चा झाली.

❖ पेड कार्यकर्ते : या निवडणूकीत प्रचारासाठी विविध उमेदवारांना भाडोत्री कार्यकर्ते उभे करावे लागले. त्या भाडोत्री कार्यकर्त्यांना पेड कार्यकर्ते असेही म्हटले जाते. अशा पेड कार्यकर्त्यांना प्रतिमाणूस १०० ते १५० रू प्रतिदिन प्रचारासाठी देण्यात आले.

CHANDWAD Dist Nasik Commerce College

Scanned by CamScanner

Maharashtra Assembly Election 2009

Trends / Results

Party	Leads	Result	Total
INC	0	82	82
NCP	0	62	62
BJP	0	46	46
SHS	0	44	44
OTHER	0	54	54
Total	**0**	**288**	**288**

Detail Results

AC No	AC Name	Leading/Won Candidate's Name	Party	Votes
1	AKKALKUWA	PADVI ADV. K.C.	INC	52273
2	SHAHADA (S.T.)	VALVI PADMAKAR VIJAYSING	INC	51222
3	NANDURBAR (S.T.)	GAVIT VIJAYKUMAR KRUSHNARAO	NCP	99323
4	NAVAPUR (S.T.)	GAVIT SHARAD KRUSHNRAO	SP	75719
5	SAKRI (S.T.)	BHOYE YOGENDRA RESHAMA	INC	57542
6	DHULE RURAL	PROF. SHARAD PATIL	SHS	100483
7	DHULE URBAN	ANIL ANNA GOTE	LOKSANG	59576
8	SHINDKHEDA	RAWAL JAYKUMARBHAU JITENDRASINH	BJP	85394
9	SHIRPUR ST	KASHIRAM VECHAN PAWARA	INC	92088
10	CHOPDA (S.T.)	JAGDISHCHANDRA RAMESH WALVI (JAGDISHBHAU)	NCP	69636
11	RAVER	CHAUDHARY SHIRISH MADHUKARRAO	IND	54115
12	BHUSAWAL (S.C.)	SAVKARE SANJAY WAMAN	NCP	61875
13	JALGAON CITY	JAIN SURESHKUMAR BHIKAMCHAND	SHS	64706
14	JALGAON RURAL	DEOKAR GULABRAO BABURAO	NCP	71556
15	AMALNER	KRUSHIBHUSHAN SAHEBRAO PATIL	IND	55084
16	ERANDOL	PATIL CHIMANRAO RUPCHAND	SHS	70708
17	CHALISGAON	DESHMUKH RAJIV ANL	NCP	86505
18	PACHORA	WAGH DILIP ONKAR	NCP	79322
19	JAMNER	MAHAJAN GIRISH DATTATRAY	BJP	88750
20	MUKTAINAGAR	EKNATHRAO GANPATRAO KHADSE	BJP	85708
21	MALKAPUR	CHARNSUKH MADANLAL SANCHETI	BJP	61177
22	BULDHANA	VIJAYRAJ HARIBHAU SHINDE	SHS	66524
23	CHIKHLI	BONDRE RAHUL SIDDHAVINAYAK	INC	76024
24	SINDHKHED RAJA	DR. RAJENDRA BHASKARRAO SHINGNE	NCP	81808
25	MEHKAR (S.C.)	DR. SANJAY BHASKAR RAIMULKAR	SHS	91076
26	KHAMGAON	SANANDA DILIPKUMAR GOKULCHAND	INC	64051
27	JALGON (JAMOD)	DR. KUTE SANJAY SHRIRAM	BJP	49073
28	AKOT	GAWANDE SANJAY LAXMAN	SHS	37711
29	BALAPUR	BALIRAM BHAGWAN SIRASKAR	IND	39581
30	AKOLA WEST	GOVARDHAN MANGILALJI SHARMA	BJP	44156
31	AKOLA EAST	BHADE HARIDAS PANDHARI	BHARIPABAH	48438
32	MURTIZAPUR	HARISH MAROTIAPPA PIMPLE	BJP	50333
33	RISOD	ZANAK SUBHASHRAO RAMRAO	INC	51234
34	WASHIM (S.C.)	LAKHAN SAHADEO MALIK	BJP	65174
35	KARANJA	DAHAKE PRAKASH UTTAMRAO	NCP	62658
36	DHAMANGAON	JAGTAP VIRENDRA VALMIK	INC	72534
37	BADNERA	RAVI RANA	IND	72719
38	AMRAVATI	RAOSAHEB SHEKHAWAT	INC	61331

Scanned by CamScanner

39	TEOSA	ADV YASHOMATI THAKUR	INC	71311
40	DARYAPUR (S.C.)	CAPT ABHIJIT ANANDRAO ADSUL	SHS	40606
41	MELGHAT	KALE KEWALRAM TULSHIRAM	INC	63619
42	ACHALPUR	BACCHU ALIS OMPRAKASH BABARAO KADU	IND	59056
43	MORSHI	DR. BONDE ANIL SUKHADEORAO	IND	43272
44	ARVI	DADARAO YADAVRAOJI KECHE	BJP	71694
45	DEOLI	RANJIT PRATAPRAO KAMBLE	INC	58575
46	HINGANGHAT	ASHOK SHAMRAOJI SHINDE	SHS	51150
47	WARDHA	DESHMUKH SURESH BAHURAOJI	IND	52085
48	KATOL	ANIL DESHMUKH	NCP	67330
49	SAONER	KEDAR SUNIL CHHATRAPAL	INC	82118
50	HINGANA	GHODMARE VIJAYBABU PANDURANGJI	BJP	65039
51	UMRED (S.C.)	PARWE SUDHIR LAXMAN	BJP	85416
52	NAGPUR SOUTH WEST	DEVENDRA GANGADHARRAO FADNAVIS	BJP	87400
53	NAGPUR SOUTH	DINANATH DEORAO PADOLE	INC	69711
54	NAGPUR (EAST)	KRISHNA KHOPDE	BJP	88609
55	NAGPUR CENTRAL	KUMBHARE VIKAS SHANKARRAO	BJP	56312
56	NAGPUR WEST	DESHMUKH SUDHAKAR SHAMRAO	BJP	59955
57	NAGPUR NORTH (SC)	DR. NITIN RAUT	INC	57929
58	KAMPTEE	CHANDRASHEKHAR KRISHNARAO BAWANKULE	BJP	95080
59	RAMTEK	ASHISH NANDKISHOR JAISWAL (WAKIL)	SHS	49937
60	TUMSAR	BAWANKAR ANIL FATTU	INC	66333
61	BHANDARA LAC	BHONDEKAR NARENDRA BHOJRAJ	SHS	103880
62	SAKOLI	NANABHAU FALGUNRAO PATOLE	BJP	122168
63	ARJUNI MORGAON	BADOLE RAJKUMAR SUDAM	BJP	69587
64	TIRORA	BOPACHE KHUSHAL PARASRAM	BJP	56175
65	GONDIA	AGARWAL GOPALDAS SHANKARLAL	INC	75698
66	AMGAON (S.T.)	RAMRATNABAPU BHARATBAPU RAUT	INC	64654
67	ARMORI (S.T.)	ANANDRAO GANGARAM GEDAM	INC	41176
68	GADCHIROLI (S.T.)	DR. NAMDEO DALLUJI USENDI	INC	67356
69	AHERI (S.T.)	ATRAM DIPAK MALLAJI	IND	61894
70	RAJURA	DHOTE SUBHASH RAMCHANDRARAO	INC	61476
71	CHANDRAPUR (S.C.)	SHAMKULE NANAJI SITARAM	BJP	67255
72	BALLARPUR	MUNGANTIWAR SUDHIR SACHCHIDANAND	BJP	86196
73	BRAMHAPURI	ATUL DEVIDAS DESHKAR	BJP	50147
74	CHIMUR	WADETTIWAR VIJAY NAMDEORAO	INC	89102
75	WARORA	DEOTALE SANJAY WAMANRAO	INC	51904
76	WANI	KASAWAR WAMANRAO BAPURAO	INC	55666
77	RALEGAON (S.T.)	PROF. VASANT CHANDUJI PURKE	INC	73849
78	YAVATMAL	NILESH SHIVRAM DESHMUKH PARWEKAR	INC	56187
79	DIGRAS	RATHOD SANJAY DULICHAND	SHS	103832
80	ARNI	SHIVAJIRAO MOGHE	INC	90882
81	PUSAD	MANOHAR NAIK	NCP	77136
82	UMARKHED	KHADSE VIJAYRAO YADAVRAO	INC	66882
83	KINWAT	JADHAV PRADEEP HEMSINGH (NAIK)	NCP	69458
84	HADGAON	PAWAR MADDHAVRAO NIVRUTIRAO	INC	96584
85	BHOKAR	ASHOK SHANKARRAO CHAVAN	INC	120849
86	NANDED NORTH	D.P. SAWANT	INC	67052
87	NANDED SOUTH	OMPRAKASH GANESHLAL POKARNA	INC	71166
88	LOHA	DHONDGE SHANKARANNA	NCP	81203
89	NAIGAON	CHAVAN VASANTRAO BALWANTRAO	IND	63534
90	DEGLOOR SC	ANTAPURKAR RAOSAHEB ALIAS CHANDOBA JAYANTA	INC	64254
91	MUKHED	PATIL HANAMANTRAO VENKETRAO	INC	64845
92	BASMATH	DANDEGAONKAR JAIPRAKASH RAOSAHEB	NCP	81357
93	KALAMNURI	SATAV RAJIV SHANKARRAO	INC	67699
94	HINGOLI	PATIL BHAURAO BABURAO	INC	58755
95	JINTUR	KADAM RAMPRASAD WAMANRAO BORDIKAR	INC	76427
96	PARBHANI	JADHAV SANJAY (BANDU) HARIBHAU	SHS	66021
97	GANGAKHED	GHANDAT (MAMA)	IND	80404
98	PATHRI	RENGE MIRA KALYANRAO	SHS	89056
99	PARTUR	JETHALIYA SURESHKUMAR KANHAIYALAL	IND	42702

Scanned by CamScanner

100	GHANSAWANGI	RAJESHBHAYYA TOPE	NCP	104110
101	JALNA	GORANTYAL KAILAS KISHANRAO	INC	74400
102	BADNAPUR (S.C.)	SANTOSH VASANTLAL SAMBRE	SHS	56223
103	BHOKARDAN	CHANDRAKANT PUNDLIKRAO DANVE	NCP	67480
104	SILLOD	ABDUL SATTAR ABDUL NABI	INC	98131
105	KANNAD	JADHAV HARSHAVARDHAN RAIBHAN	MNS	46106
106	PHULAMBRI	DR. KALE KALYAN VAIJINATHRAO	INC	63236
107	AURANGABAD CENTRAL	JAISWAL PRADEEP SHIVNARAYAN	IND	49965
108	AURANGABAD WEST SC	SHIRSAT SANJAY PANDURANG	SHS	58008
109	AURANGABAD (EAST)	DARDA RAJENDRA JAWAHARLAL	INC	48162
110	PAITHAN	SANJAY WAGHCHAURE	NCP	64108
111	GANGAPUR	PRASHANT BANSILAL BAMB	IND	53067
112	VAIJAPUR	R. M. VANI	SHS	51094
113	NANDGAON	PANKAJ CHHAGAN BHUJBAL	NCP	96133
114	MALEGAON CENTRAL	MUFTI MOHAMMAD ISMAIL A. KHALIQUE	JANSSHAK	71026
115	MALEGAON OUTER	BHUSE DADAJI DAGADU	SHS	95065
116	BAGLAN ST	UMAJI MANGLU BORSE	BJP	54987
117	KALWAN (ST)	ARJUN TULSHIRAM (A.T.) PAWAR	NCP	74152
118	CHANDWAD	KOTWAL SHIRISHKUMAR VASANTRAO	IND	57520
119	YEOLA	CHHAGAN BHUJBAL	NCP	106416
120	SINNAR	KOKATE MANIKRAO SHIVAJI	INC	75630
121	NIPHAD	KADAM ANIL SAHEBRAO	SHS	90065
122	DINDORI ST	MAHALE DHANRAJ HARIBHAU	SHS	68546
123	NASHIK EAST	ADV. DHIKALE UTTAMRAO NATHUJI	MNS	47924
124	NASHIK CENTRAL	GITE VASANTRAO NIVRUTTI	MNS	62110
125	NASHIK WEST	BHOSLE NITIN KESHAVRAO	MNS	52855
126	DEOLALI (S.C.)	GHOLAP BABAN SHANKAR	SHS	45757
127	IGATPURI ST	GAVIT NIRMALA RAMESH	INC	29155
128	DAHANU ST	OZARE RAJARAM NATHU	CPI(M)	62530
129	VIKRAMGAD (S.T.)	ADV. CHINTAMAN WANAGA	BJP	47371
130	PALGHAR (S.T.)	GAVIT RAJENDRA DHEDYA	INC	55665
131	BOISAR	TARE VILAS SUKUR	BAHUJANVIK	53727
132	NALASOPARA	THAKUR KSHITIJ HITENDRA	BAHUJANVIK	89284
133	VASAI	VIVEK RAGHUNATH PANDIT ALIAS BHAU	IND	81358
134	BHIWANADI RURAL [S.T.]	SAVARA VISHNU RAMA	BJP	46996
135	SHAHAPUR (S.T.)	DAULAT BHIKA DARODA	SHS	58334
136	BHIWANDI WEST	ABDUL RASHID TAHIR MOMIN	SP	30825
137	BHIWANDI EAST	ABU AASIM AZAMI	SP	37584
138	KALYAN (WEST)	BHOIR PRAKASH SUKHADEV	MNS	41111
139	MURBAD	KATHORE KISAN SHANKAR	NCP	55830
140	AMBARNATH (S.C.)	DR.BALAJI KINIKAR	SHS	50470
141	ULHASNAGAR	KUMAR UTTAMCHAND AILANI	BJP	45257
142	KALYAN (EAST)	GANPAT KALU GAIKWAD	IND	60592
143	DOMBIVALI	CHAVAN RAVINDRA DATTATRAYA	BJP	61104
144	KALYAN RURAL	RAMESH RATAN PATIL	MNS	51149
145	MIRA-BHAYANDER	GILBERT MENDONCA	NCP	62013
146	OWALA MAJIWADA	PRATAP BABURAO SARNAIK	SHS	52372
147	KOPARI PANCHPAKHADI	EKNATH SAMBHAJI SHINDE	SHS	73502
148	THANE	RAJAN VICHARE	SHS	51010
149	MUMBRA KALVA	AWHAD JITENDRA SATISH	NCP	61510
150	AIROLI	SANDEEP GANESH NAIK	NCP	79075
151	BELAPUR	GANESH NAIK	NCP	59685
152	BORIVALI	GOPAL SHETTY	BJP	68926
153	DAHISAR	GHOSALKAR VINOD RAMACHANDRA	SHS	60038
154	MAGATHANE	DAREKAR PRAVIN YESHWANT	MNS	58310
155	MULUND	SARDAR TARA SINGH	BJP	65748
156	VIKHROLI	MANGESH SANGLE	MNS	53125
157	BHANDUP	SHISHIR SHINDE	MNS	68302
158	JOGESHWARI EAST	RAVINDRA DATTARAM WAIKAR	SHS	64318
159	DINDOSHI	RAJHANS SINGH DHANANJAY SINGH	INC	46275
160	KANDIVALI (EAST)	THAKUR RAMESH SINGH	INC	50138
161	CHARKOP	YOGESH SAGAR	BJP	58687

Scanned by CamScanner

162	MALAD WEST	ASLAM SHAIKH	INC	51635
163	GOREGAON	SUBHASH DESAI	SHS	69117
164	VERSOVA	BALDEV KHOSA	INC	44814
165	ANDHERI WEST	ASHOK BHAU JADHAV	INC	59899
166	ANDHERI EAST	SHETTY SURESH HIRIYANNA	INC	55983
167	VILE PARLE	KRISHNA HEDGE	INC	44338
168	CHANDIVALI	KHAN MOHD. ARIF (NASEEM)	INC	82616
169	GHATKOPAR (W)	RAM KADAM	MNS	60343
170	GHATKOPAR (EAST)	MEHTA PRAKASH MANCHHUBHAI	BJP	43583
171	MANKHURD SHIVAJI NAGAR	ABU ASIM AZMI	SP	38435
172	ANUSHAKTI NAGAR	NAWAB MALIK	NCP	38928
173	CHEMBUR	CHANDRAKANT DAMODAR HONDORE	INC	47431
174	KURLA (S.C.)	MILIND (ANNA) KAMBLE	NCP	41891
175	KALINA	KRIPA SHANKAR SINGH	INC	51205
176	BANDRA EAST	PRAKASH (BALA) VASANT SAWANT	SHS	45659
177	BANDRA WEST	(BABA) ZAIUDDIN SIDDIQUE	INC	59659
178	DHARAVI (S.T.)	GAIKWAD VARSHA EKNATH	INC	52492
179	SION KOLIWADA	SHETTY JAGANNATH ACHANNA	INC	45638
180	WADALA	KALIDAS NILKANTH KOLAMBKAR	INC	55795
181	MAHIM	NITIN VIJAYKUMAR SARDESAI	MNS	48723
182	WORLI	AHIR SACHIN MOHAN	NCP	49146
183	SEWRI	BALA NANDGAONKAR	MNS	64375
184	BYCULLA	CHAVAN MADHUKAR BALKRISHNA ALIAS ANNA	INC	36302
185	MALBAR HILL	MANGAL PRABHAT LODHA	BJP	58530
186	MUMBADEVI	AMIN PATEL	INC	45285
187	COLABA	ANNIE SHEKHAR	INC	39779
188	PANVEL	PRASHANT RAMSHETH THAKUR	INC	80480
189	KARJAT	SURESHBHAU NARAYAN LAD	NCP	41727
190	URAN	PATIL VIVEKANAND SHANKAR	PWPI	82017
191	PEN	DHAIRYASHIL MOHAN PATIL	PWPI	55322
192	ALIBAG	MEENAKSHI PRABHAKAR PATIL	PWPI	93173
193	SHRIWARDHAN	THAKARE SUNIL DATTATREY	NCP	66141
194	MAHAD	BHARAT SHET GOGAWALE	SHS	85650
195	JUNNAR	BENAKE VALLABH DATTARAY	NCP	79360
196	AMBEGAON	DILIPRAO DATTATRAY WALSE PATIL	NCP	99393
197	KHED ALANDI	DILIP DATTATRAY MOHITE	NCP	64412
198	SHIRUR	ASHOK RAOSAHEB PAWAR	NCP	53704
199	DAUND	RAMESHRAO KISAN THORAT	IND	85764
200	INDAPUR	PATIL HARSHAVARDHAN SHAHAJIRAO	INC	92729
201	BARAMATI	AJIT ANANTHRAO PAWAR	NCP	128544
202	PURANDAR	SHIVATARE VIJAY SOPANRAO	SHS	67998
203	BHOR	THOPATE SANGRAM ANANTRAO	INC	59470
204	MAVAL	BALA ALIES SANJAY VISHWANATH BHEGDE	BJP	83158
205	CHINCHWAD	JAGTAP LAXMAN PANDURANG	IND	78529
206	PIMPRI	ANNA BANSODE	NCP	61061
207	BHOSARI	VILAS VITHOBA LANDE	IND	50472
208	VADGAONSHERI	BAPUSAHEB TUKARAM PATHORE	NCP	72034
209	SHIVAJI NAGAR	NIMHAN VINAYAK MAHADEV	INC	50918
210	KOTHRUD	CHANDRAKANT BALBHIM MOKATE	SHS	52123
211	KHADAKWASLA	WANJALE RAMESH HIRAMAN	MNS	78906
212	PARVATI	MADHURI SATISH MISAL	BJP	64959
213	HADAPSAR	BABAR MAHADEO RAMACHANDRA	SHS	65484
214	PUNE CANTONMENT	BAGWE RAMESH ANANDRAO	INC	65612
215	KASABA PETH	GIRISH BAPAT	BJP	54982
216	AKOLE (S.T.)	PICHAD MADHUKAR KASHIANTH	NCP	60043
217	SANGAMNER	THORAT VIJAY ALIAS BALASAHEB BHAUSAHEB	INC	96686
218	SHIRDI	PATIL VIKHE RADAKRISHNA EKNATHRAO	INC	80301
219	KOPARGAON	KALE ASHOKRAO SHANKARRAO	SHS	84680
220	SHRIRAMPUR	KAMBLE BHAUSAHEB MALHARI	INC	59476
221	NEWASA	GADAKH SHANKARRAO YESHWANTRAO	NCP	90954
222	SHEVGAON	GHULE CHANDRASHEKHAR MARUTRAOJI	NCP	81890

Scanned by CamScanner

223	RAHURI	KARDILE SHIVAJI BHANUDAS	BJP	57209
224	PARNER	AUTI VIJAYRAO BHASKARRAO	SHS	75538
225	AHMEDNAGAR CITY	ANIL BHAYYA RAMKISAN RATHOD	SHS	64884
226	SHRIGONDA	PACHPUTE BABANRAO BHIKAJI	NCP	80418
227	KARJAT JAMKHED	PROF. RAM SHANKAR SHINDE	BJP	42845
228	GORAI	PANDIT BADAMRAO LAHURAO	NCP	100661
229	MAJALGOAN	PRAKASHDADA SUNDARRAO SOLANKE	NCP	86943
230	BEED	KSHIRSAGAR JAYDATTJI SONAJIRAO	NCP	108587
231	ASHTI	DHAS SURESH RAMACHANDRA	NCP	118847
232	KAIJ (S.C.)	DR. SOU. VIMALTAI NANDKISHORE MUNDADA	NCP	110452
233	PARLI	PANKAJA GOPINATHRAO MUNDE PALVE	BJP	96222
234	LATUR RURAL	SHINDE VAIJANATH GYANDEV	INC	86136
235	LATUR CITY	AMIT VILASRAO DESHMUKH	INC	113006
236	AHMADPUR	BABASAHEB MOHANRAO PATIL	RSPS	69460
237	UDGIR (S.C.)	SUDHAKAR SANGRAM BHALERAO	BJP	73840
238	NILANGA	NILANGEKAR PATIL SHIVAJIRAO BHAURAO	INC	78044
239	AUSA	BASAWARAJ MADHAVRAO PATIL	INC	84526
240	UMARGA (S.C.)	CHOUGULE DAYANRAJ DHONDIRAM	SHS	70471
241	TULJAPUR	CHAVAN MADHUKARRAO DEVRAO	INC	65802
242	OSMANABAD	RAJENIMBALKAR OMPRAKASH BHUPALSINHA ALIAS PAWANRAJE	SHS	100709
243	PARANDA	MOTE RAHUL MAHRUDRA	NCP	83425
244	KARMALA	BAGAL SHAMAL DIGAMBARAO	NCP	71213
245	MADHA	SHINDE BABANRAO VITTHALRAO	NCP	110224
246	BARSHI	SOPAL DILIP GANGADHAR	IND	90523
247	MOHOL (S.C.)	DHOBALE LAXMAN KONDILA	NCP	81631
248	SOLAPUR CITY NORTH	DESHMUKH VIJAYAKUMAR SIDRAMAPPA	BJP	62260
249	SOLAPUR CITY CENTRAL	SHINDE PRANITI SUSHILKUMAR	INC	68028
250	AKKALKOT	PATIL SIDRAMAPPA MALKAPPA	BJP	91987
251	SOLAPUR SOUTH	DILIP BRAMHADEV MANE	INC	72068
252	PANDHARPUR	BHALKE BHARAT TUKARAM	SWAPAK	105741
253	SANGOLA	GANAPATRAO ANNASAHEB DESHMUKH	PWPI	86548
254	MALSHIRAS (S.C.)	DOLAS HANUMANT JAGANNATH	NCP	81760
255	PHALTAN (S.C.)	CHAVAN DIPAK PRALHAD	NCP	71506
256	WAI	MAKARAND LAXMANRAO JADHAV PATIL	IND	80887
257	KOREGAON	SHASHIKANT JAYWANTRAO SHINDE	NCP	80373
258	MAN	JAYKUMAR BHAGWANRAO GORE	IND	60703
259	KARAD	PATIL SHAMRAO ALIAS BALASAHEB PANDURANG	IND	101658
260	KARAD SOUTH	VILASRAO PATIL (KAKA)	INC	82857
261	PATAN	PATANKAR VIKRAMSINHA RANJITSINHA	NCP	87917
262	SATARA	BHONSLE SHIVENDRASINH ABHAYSINH	NCP	127143
263	DAPOLI	DALVI SURYAKANT SHIVRAM	SHS	74519
264	GUHAGAR	JADHAV BHASKAR BHAURO	NCP	53108
265	CHIPLUN	CHAVAN SADANAND NARAYAN	SHS	76015
266	RATNAGIRI	UDAY RAVINDRA SAMANT	NCP	74245
267	RAJAPUR	RAJAN SALVI	SHS	72574
268	KANAKAWALI	JATHAR PRAMOD SHANTARAM	BJP	57651
269	KUDAL	NARAYAN TATU RANE	INC	71764
270	SAWANTWADI	DEEPAK VSANT KESARKAR	NCP	63430
271	CHANDGAD	DESAI KRISHNARAO RAKHAMAJIRAO ALIAS BABASAHEB KUPEKAR	NCP	63870
272	RADHANAGARI	K. P. PATIL	NCP	86843
273	KAGAL	MUSHIRF HASAN MIYALAL	NCP	104241
274	KOLHAPUR SOUTH	PATIL SATEJ ALIAS BUNTY D.	INC	86949
275	KARVEER	NARAKE CHANDRADIP SHASHIKANT	SHS	95926
276	KOLHAPUR NORTH	RAJESH VINAYAKRAO KSHIRSAGAR	SHS	69948
277	SHAHUWADI	VINAY VILASRAO KORE (SAVKAR)	JANSSHAK	73912
278	HATKANANGALE (S.C.)	DR. SUJIT VASANTRAO MINACHEKAR	SHS	55583
279	ICHALKARANJI	HALVANKAR SURESH GANPATI	BJP	90104
280	SHIROL	APPASAHEB ALIAS S. R. PATIL	INC	85682
281	MIRAJ (S.C.)	KHADE SURESH (BHAU) DAGADU	BJP	96182

Scanned by CamScanner

282	SANGLI	PAI. SAMBHAJI HARI PAWAR	BJP	77404
283	ISLAMPUR	JAYANT RAJARAM PATIL	NCP	110673
284	SHIRALA	NAIK MANSING FATTESINGRAO	IND	104303
285	PALUS KADEGAON	DR. PATANGRAO SHRIPATRAO KADAM	INC	105560
286	KHANAPUR	PATIL SADASHIVRAO HANAMANTRAO	INC	77965
287	TASGAON KAVATHE MAHANKAL	R. R. ABA ALIAS RAOSAHEB RAMRAO PATIL	NCP	98526
288	JATH	PRAKASH (ANNA) SHIVAJIRAO SHENDGE	BJP	58320

CHANDWAD
Dist Nasik
Commerce College

NOTIFICATION

General Administration Department,
Mantralaya, Mumbai -400 032.
Dated the 9th November, 2009.

MAHARASHTRA GOVERNMENT RULES OF BUSINESS.

No.ROB.1009/C.R.36/2009/XVIII (O & M)/(1).- In pursuance of the provisions of rule 5 of the Maharashtra Government Rules of Business, the Governor of Maharashtra has, upon the advice of the Chief Minister, allotted among the Ministers, the business of the Government by assigning each of the Ministers named in column (1) below, the charge of the Departments or parts of the Departments specified in the corresponding entry in column (2), namely :-

	Name of the Ministers (1)	Departments or parts of Departments (2)
1.	Shri. Ashok Shankarrao Chavan, Chief Minister	General Administration, Information and Publicity, Urban Development, Urban Land Ceiling, Housing, Slum Improvement, House Repairs and Reconstruction, Mines, Cultural Affairs and other Departments, parts of Departments or subjects not specifically allotted to any Minister.
2.	Shri. Chhagan Chandrakant Bhujbal, Deputy Chief Minister	Public Works (excluding Public Undertakings) and Special Assistance.
3.	Shri Narayan Tatu Rane	Revenue and Khar Lands and Additional Charge of Rehabilitation and Relief work, Earthquake Rehabilitation.
4.	Shri Raosaheb Ramrao Patil *alias* R.R.Patil	Home.
5.	Dr.Patangrao Shripatrao Kadam	Forests.
6.	Shri Shivajirao Shivaramji Moghe	Social Justice, Welfare of Nomadic De-notified Tribes and Other Backward Classes and De-addiction Activities.
7.	Shri Ajit Anantrao Pawar	Water Resources (excluding Krishna Valley Irrigation Corporation), Energy.
8.	Shri Radhakrishna Eknathrao Vikhe-Patil	Transport and Ports and additional charge of Law and Judiciary.
9.	Shri Jayant Rajaram Patil	Rural Development.
10.	Shri Harshwardhan Shahajirao Patil	Co-operation, Marketing, Parliamentary Affairs.

Scanned by CamScanner

11.	Shri Ganesh Ramchandra Naik	State Excise, Non-Conventional Energy.
12.	Shri Vijay *alias* Balasaheb Bhausaheb Thorat	Agriculture, Water Conservation, Employment Guarantee Scheme and additional charge of School Education.
13.	Prof. Laxmanrao Kondiba Dhobale	Water Supply and Sanitation.
14.	Shri Anil Vasantrao Deshmukh	Food and Civil Supplies and Consumer Protection.
15.	Shri Jaidatta Sonajirao Kshirsagar	Public Works (Public Undertakings).
16.	Shri Manoharrao Rajusingh Naik	Food and Drugs Administration.
17.	Dr. Vijaykumar Krishnarao Gavit	Medical Education, Horticulture and Tourism.
18.	Shri Sunil Dattatraya Tatkare	Finance and Planning.
19.	Shri Ramraje Pratapsinh Naik-Nimbalkar	Water Resources (Krishna Valley Irrigation Corporation).
20.	Shri Babanrao Bhikaji Pachpute	Tribal Development.
21.	Shri Rajesh Ankushrao Tope	Higher and Technical Education.
22.	Shri Rajendra Jawaharlal Darda	Industries, Employment and Self-Employment.
23.	Shri Mohammed Arif (Naseem) Khan	Textiles, Minorities Development, Aukaf, Ex-Servicemen's Welfare.
24.	Shri Suresh Hirayenna Shetty	Public Health and Family Welfare, Environment, Protocol and additional charge of Sports and Youth Welfare.
25.	Shri Hassan Miyanlal Mushrif	Labour.
26.	Dr. Nitin Kashinath Raut	Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries.
27.	Shri Subhash Ramrao Zanak	Women and Child Development.

By order and in the name of the
Governor of Maharashtra,

Johny Joseph,
Chief Secretary to Government.

Karmavir ... Shri ... Arts Commerce College, CHANDWAD Dist Nasik

Scanned by CamScanner

NOTIFICATION

General Administration Department,
Mantralaya, Mumbai 400 032.
Dated the 9th November, 2009

MAHARASHTRA GOVERNMENT RULES OF BUSINESS.

No.ROB.1009/C.R.36/2009/XVIII (O & M)/ (2) .- In pursuance of the provisions of rule 6 of the Maharashtra Government Rules of Business, the Chief Minister of Maharashtra has, allotted to each of the Ministers of State named in column (1) below, the business appertaining to the Departments or parts of the Departments specified in the corresponding entry in column (2), namely :-

	Name of the Ministers of State (1)	Departments or parts of Departments (2)
1.	Shri Ranjit Prataprao Kamble	Rural Development, Horticulture, Water Supply and Sanitation.
2.	Shri Vijay Namdeorao Wadettiwar	Water Resources, Parliamentary Affairs and Additional Charge of Finance, Planning and Energy.
3.	Shri Bhaskar Bhaurao Jadhav	Urban Development, Forests, Ports, Khar Lands, Parliamentary Affairs. Sports and Youth Welfare and Ex-Servicemen's Welfare.
4.	Shri Padmakar Vijaysing Valvi	Tribal Development, Labour and Command Area Development.
5.	Shri Prakash Sundarrao Solanke	Revenue, Rehabilitation and Relief Work, Earthquake Rehabilitation, Co-operation, Marketing and Textiles.
6.	Shri Sachin Mohan Ahir	Housing, Slum Improvement, Repairs and Reconstruction, Urban Land Ceiling, Industries, Mines, Social Justice, De-addiction Acitivities and Environment.
7.	Shri Abdul Sattar Abdul Nabi	Food and Civil Supplies and Consumer Protection and Public Works.

Scanned by CamScanner

8.	Prof.(Smt.) Foujiya Tahasin Khan	General Administration, Information and Publicity, Cultural Affairs, Protocol, School Education, Women and Child Development, Public Health and Family Welfare, Minorities Development (including Aukaf).
9.	Shri Ramesh Anandrao Bagwe	Home (Urban), Food and Drugs Administration and additional charge of Home (Rural), Jails and State Excise.
10.	Prof. (Smt.) Varsha Eknath Gaikwad	Medical Education, Higher and Technical Education, Tourism and Special Assistance.
11.	Shri Gulabrao Baburao Deokar	Agriculture, Animal Husbandry, Dairy Development, Fisheries, Water Conservation, Employment Guarantee Scheme, Empoyment and Self-Employment, Transport, Welfare of Nomadic, De-notified Tribes and Other Backward Classes.

By order and in the name of the
Governor of Maharashtra,

Johny Joseph,
Chief Secretary to Government.

Scanned by CamScanner

महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुक-२००९

सुवर्णमहोत्सवी वर्ष साजरे करणाऱ्या संयुक्त महाराष्ट्रात ११ व्या विधानसभेसाठी १३ ऑक्टोंबर २००९ रोजी निवडणूक झाली. गत पन्नास वर्षांतील राजकाराणातील बेरीज-वजाबाक्या विसरुन पुन्हा एकदा महाराष्ट्रातीलराजकीय पक्ष सत्तेचा सारीपाट नव्याने मांडण्यास सज्ज झाले.तर महाराष्ट्रातील जनतेने पुन्हा एकदा लोकशाहीपरंपरावर निष्ठा दाखवत आपला कौल बहूमतातून स्पष्ट केला. त्याचाच अर्थ पुढील पध्दतीने पाहता येईल.

निवडणुक पूर्व परिस्थिती :-

११ व्या विधानसभेच्या निवडणुकीत महाराष्ट्रातील २८८ मतदार संघाकरता १२ राजकीय पक्षांचे, अपक्ष व बंडखोर मिळून एकुण ३५५९ उमेदवार रिंगणात होते.याही निवडणुकीत कॉंग्रेस-राष्ट्रवादी आघाडी आणि सेना-भाजपा युती होणार-नाही होणार या अनिश्चिततेवर पडदा पडून राजकीय अपरिहार्यतेतून अखेर युती व आघाडी अस्तित्वात आली. युतीमध्ये सेना १६९ जागांवर तर भाजपा ११९ जागांवर आणि आघाडीमध्ये कॉंग्रेस १७४ तर राष्ट्रवादीने ११४ जागांवर निवडणुक लढविली. महाराष्ट्रातील आघाड्यांचे राजकारण प्रामुख्याने या दोनच आघाड्यांमध्ये स्थिरावलेले दिसते. मतदारसंघ पुनर्रचनेमुळे आघाडी आणि युतीतील जागा वाटपाचा प्रश्न अधिक गुंतागुंतीचा झाला होता. त्यातून सर्वच प्रमुख पक्षांना बंडखोरीचे ग्रहण लागलेले दिसून येते. या निवडणुकीत अपक्ष व बंडखोर उमेदवारांची संख्या तब्बल ११३७ पर्यंत पोहचली. यातच लोकसभा निवडणुकीत रिपाई नेत्यांचा पराभवातून आठवलेंच्या नेतृत्वाखाली प्रकाश आंबेडकरांना वगळून रिपाई ऐक्य घडून आले. रिपाईने इतर १७ पक्षांना बरोबर घेऊन 'रिपब्लिकन डावी लोकशाही समिती' ची स्थापना केली. परंतु निवडणुकी आंधीच रिपाई-गवई व कांबळे गट बाहेर पडले असले ***तरी रिडालोसने २८८ उमेदवार निवडणुक रिंगणात उभे केले.***

११ व्या विधानसभेच्या निवडणुकीत मुख्य स्पर्धक आघाडी व युती राहील असे वाटत असतांनाच दोन्ही कॉंग्रेसला तिसऱ्या आघाडीचे तर युतीला मनसेच्या आव्हानास सामोरे जावे लागले लोकसभेतील निवडणुकीत मनसेला मतदारांचा भरघोस पाठींबा मिळाल्याने मनसेचा आत्मविश्वास अधिकच वाढला. त्यामुळे ११ व्या विधानसभेसाठी मनसेने १४३ उमेदवार निवडणुक रिंगणात उभे करुन युतीसमोर कडवे आव्हान निर्माण केले. या शिवाय अनेक मतदार संघात आघाडी व युतीला बंडखोरांची उमेदवारीही त्रासदायक ठरली.

मतदारसंघ पुनर्रचनेमुळे ०९मधील महाराष्ट्र विधानसभेची निवडणुकीतील परंपरा-गत राजकीय सुत्रे संपूर्णतः बदलली. अनेक दिग्गजांचे बालेकिल्ले असलेले मतदारसंघ पुनर्रचनेमुळे नामशेष झाले तर आरक्षणातील बदलही यात स्पष्टपणे जाणवला.या निवडणुकीत एकुण २११महिला उमेदवार, २५० पेक्षा जास्त तरुण उमेदवार, गुन्हेगारी पार्श्वभूमीचे २७६ उमेदवार तर २२५ पेक्षा अधिक उमेदवार हे कोट्याधी-श होते. या निवडणुकीत तिकीट वाटपातबहुतांशी राजकीय घराण्यांचा वरचष्मा दिसून आला. १५० पेक्षा अधिक राजकीय घराण्यांचा सहभाग हे त्याचेच द्योतक आहे, राजकारणापासून बुध्दीजीवी वर्ग दुर राहतो असा प्रचार होत असला तरी १६१ बुध्दीजीवींची उमेदवारी या दिशेने भूषावह ठरते. ७ कोटी ५८ लाख ११ हजार २४५ मतदार संख्येच्या या राज्यात शांततेत व सुव्यवस्थित मतदान करता यावे म्हणून ८४ हजार १३६ मतदानकेंद्र निर्माण करण्यात आली.११ व्या विधानसभेची निवडणूक सुयोग्य होण्यासाठी तब्बल २५० कोटी रुपये खर्च करण्यात आले. आदर्श निवडणूकीसाठी आदर्श आचारसंहिता निर्माण केली असतांनाही

Scanned by CamScanner

आचारसंहिता भंगाचे ४६८ गुन्हे दाखल झाले. मतदार राजाला आकर्षित करण्यासाठी १२दिवस प्रचार चालला यात विविध राजकीयपक्षांच्या जवळपास१००० पेक्षा जास्त मोठया सभा झाल्या. मागील निवडणुकी-च्या तुलनेने या निवडणुकीत पैशांची मोठया प्रमाणात देव-घेव झाल्याची टिका झाली.

१३ ऑक्टोंबर २००९ रोजी २८८ मतदार संघामध्ये किरकोळ प्रकार वगळता मतदान सुरक्षित झाले. त्याचे एकूण प्रमाण सरासरी ६०.३७% होते. जे लोकसभेच्या तुलनेने अधिक असले तरी १० व्या विधानसभेच्या तुलनेने ते कमी आहे. या निवडणुकीत ग्रामीणभागातील मतदानाचे प्रमाण सरासरी ६०% तर शहरी भागात मात्र ५०% च्या जवळपास होते. याचाच अर्थ शहरी भागात मोठया प्रमाणात राजकीय उदासि--नता दिसून आली. यात मतदानाचा खर्च लक्षात घेता प्रति मतदार खर्च ५४रु.६२ पैसे झाला.

निवडणूक निकालानंतरचे चित्र :-

११ व्या विधानसभेचा निकाल २२ ऑक्टोंबर २००९ रोजी जाहिर झाला.तत्पूर्वी विविध न्यूज चॅनेल्स व वर्तमानपत्रांनी आघाडी सरकारला सत्ता मिळण्याचे भविष्य वर्तवले होते. ते वास्तवात आले. महाराष्ट्र विधानसभा निवडणुकीत काँग्रेस आणि राष्ट्रवादी काँग्रेस यांनी१४४ जागा जिंकुन बहूमताचा उंबरठा गाठला.या विजयामुळे आघाडी सरकारला सत्तेची हॅट्‌ट्रिक्साधता आली तर युतीला मात्र सेंच्युरीही साधता आली नाही. युतीला केवळ ९० जागा प्राप्त झाल्या.मराठीचा टक्का घेऊन निंवडणुकीत उतरलेल्या मनसेला पदार्पणातच चांगले यश मिळाले. मुंबई, ठाणे, नाशिक,पुणे यासारख्या पट्टयात उत्तम कामगिरी करत मनसेला १३जागा प्राप्त करता आल्या तर विविध रिपाई गटांची मोट बांधूनही रिडालोसला फक्त ११ जागांवर समाधान मानावे लागले. या निवडणुकीत अपक्ष व बंडखोरांची विजयाची संख्या ३० पर्यंत पोहचली पुढील तक्त्यात निवडणुकीत विभागवार पक्षांच्या कामगीरीचा थोडक्यात दृष्टीक्षेप मांडला आहे.

विभागनिहाय पक्षांची कामगिरी :-

विभाग	एकूण जागा	काँग्रेस	राष्ट्रवादी	शिवसेना	भाजपा	इतर
मराठवाडा	४६	१८	१२	७	२	७
उ.महाराष्ट्र	४७	९	१३	१०	६	९
प.महाराष्ट्र	५८	११	२०	६	९	१२
कोकण	३९	३	१०	९	५	१२
मुंबई	३६	१७	३	४	५	७
विदर्भ	६२	२४	४	८	१९	७

वरील तक्त्यावरुन स्पष्ट होते की, पुन्हा एकदा 'आम आदमीची' प्रतिमा काँग्रेसच्या फळाला आली. लोकसभेच्या निकालानंतर विधानसभेची निवडणुक जिंकायची असा निश्चय महाराष्ट्रातील काँग्रेस नेत्यांनी केला होता. तो ११ व्या विधानसभेच्या निकालांनी फलदृप झालेला दिसतो. सुनियोजित व्यूहरचना, आपापल्या क्षेत्रात नेत्यांना दिलेली मोकळीक आणि तिकीट वाटपात प्रत्येकाने उत्सफूर्ततेने सांभाळलेली आपापली भौगोलिक कुंपणे, ही काँग्रेसच्या विजयाची कारणे म्हणता येतील.

मुंबईवरील दहशतवादी हल्ला काँग्रेससाठी कसोटी होती मात्र त्याही स्थितीत न डगमगता काँग्रेसने अशोक चव्हाणांसारखा तरुण पिढीतील चेहरासमोर आणला जो महाराष्ट्रातील नव्या पिढीला हेतूपूर्वक समोर आणण्याचा प्रयत्न होता. महाराष्ट्रातील कॉंग्रेसमध्ये 'एकला चलो रे ! 'चा नारा चालला असतांना हाय कमांडच्या सांगण्यावरुन राष्ट्रवादी काँग्रेसबरोबर घेतलेली सहकार्याची भूमिका तसेच तिकीट वाटपात जाती-

Scanned by CamScanner

उपजातींचे योग्य प्रतिनिधीत्व ठेवत अल्पसंख्याकांपासून सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या मराठा समुदायाला दिलेली संधीही काँग्रेसची विजयाची नांदी ठरली. जळगांव, अकोला, बीड, रत्नागिरी हे जिल्हे वगळता सर्वच विभागात काँग्रेसने आपला दबदबा ठेवत यश संपादन केले असले तरी अनिस अहमद, सिध्दराम, म्हेत्रे, मदन पाटील, डॉ. शोभा बच्छाव, रवी पाटील अशा मंत्र्यांना जनतेने पराभूत केल्याने ती देखील एक काँग्रेससाठी चिंतेची बाब आहे.

आघाडीचा घटक पक्ष म्हणून राष्ट्रवादी काँग्रेसची भूमिका काँग्रेस पक्षाइतकीच समर्थ दिसते. लोकसभा निवडणूकीत राष्ट्रवादीला राज्यपातळीवर अपेक्षित यश मिळाले नसले तरी विधानसभा निवडूकीत मात्र या पक्षाने पुन्हा यशाची मुसंडी मारली याचे प्रमुख कारण म्हणजे पक्षाध्यक्ष शरद पवार यांनी स्वत:च्या हाती प्रचाराची सुत्रे घेऊन केंद्रात राबविण्यात येणारी धोरणे राज्यात आणण्यासाठी समान विचाराचे सरकार हवे अशी भूमिका सातत्याने मांडल्याने तसेच राष्ट्रवादी काँग्रेसने अधिक समजूतदारपणा दाखविल्याने दोन्ही काँग्रेस एकसंधपणे निवडणुकीला सामोरे गेले. त्यामुळे राष्ट्रवादीची पडझडही थांबली. २००४च्या निवडणूकी प्रमाणेच यावेळीही राष्ट्रवादीने कमी जागा लढवून जास्त जागा जिंकण्याचे डावपेच यशस्वी करुन ६२जागांपर्यंत मजल मारली आहे.

महाराष्ट्राचे सर्व विभागवार निकाल पाहिले तर राष्ट्रवादी काँग्रेसला सर्वत्र यश मिळाले आहे. विशेषत: मराठवाडा, उत्तर महाराष्ट्र तसेच ठाणे, कोकण, पश्चिम महाराष्ट्र याविभागात चांगले यश मिळाले. पश्चिम महाराष्ट्रात अजूनही चांगले यश मिळविण्यासाठी संधी होती. मात्र, या पक्षांचे नेते अधिक आणि जागा कमी अशी स्थिती असल्याने त्यांना काही ठिकाणी तडजोड करावी लागली. त्यामुळे बंडखोरीलाही तोंड द्यावे लागले. मात्र, त्या बंडखोरांमध्ये यापक्षाला मानणारे अधिक आहेत. पश्चिम महाराष्ट्रात या पक्षाचे सात बंड--खोर आहेत. याचवेळी ज्येष्ठनेते विजयसिंग-मोहिते पाटील यांचा पराभव झाला. तसेच दौंड, खडकवासला, भोसरी, चिंचवड आदी हक्काच्या जागांवर विरोधी उमेदवार निवडूण आले. त्या ठिकाणी अधिक कष्ट घेतले असते, तर त्या ठिकाणी उमेदवार निवडणून आणून पश्चिम महाराष्ट्रात किमान ३० जागा जिंकल्या असत्या. यावेळी २४ जागाच जिंकणे शक्य झाले. सांगली, कोल्हापूर येथील काही जागा सोडूनही मिळविलेले हे यश प्रशंसनीय आहे. मुंबई-ठाणे पट्टयात या पक्षाने मर्यादीत जागा लढविल्या असल्या, तरी त्यापैकी आठ जागा पटकावल्या. तसेच कोकणात पाच जागा जिंकूनही आघाडी घेतली. यासाठी पक्षाने आखलेली धोरणे, संयमी भूमीका तसेच आपल्या पक्षाच्या विजयी होण्याची क्षमता असलेल्या उमेदवारांच्या मागे ताकद उभी करण्याचे कौशल्य उपयुक्त ठरले.

११ व्या विधानसभा निवडणूकीत गोपीनाथ मुंडे यांच्या नेतृत्वाखाली लढणाऱ्या भाजपाचे पानिपत झाले आहे. भाजपाला अवघ्या ४६ जागा मिळाल्या.भाजपाला सर्वात मोठा फटका गोपीनाथ मुंडेच्या कर्मभूमी असलेल्या मराठवाड्यात बसला. मराठवाड्यात भाजपा आमदारांची संख्या ११ वरुन तीनपर्यंत घसरली आहे. विदर्भात भाजपाचे २० आमदार होते. विधानसभा मतदार संघ पुनर्रचनेमध्ये चार हक्काचे मतदार संघ कमी होऊनही भाजपाचे १९ आमदार निवडणून आले. यात नितीन गडकरींचे निर्विवाद वर्चस्व मान्य करावे लागले. पश्चिम महाराष्ट्रात नगर, सोलापूर आणि पुणे शहरात भाजपचे होत्या तेवढ्या जागा राखल्या मात्र पुणे ग्रामीण मध्ये दोन पैकी एक जागा भाजपाला राखता आली दक्षिण महाराष्ट्रात भाजपाला सांगली, मिरज आणि इचल-करंजी येथे मोठे यश मिळाले असले तरी तेथील दंगलीचाही विचार या दृष्टीने करावा लागेल. मुंबईत भाजपाचे संख्यांबळ पाचवर कायम राहिले. कोकणातील एकमेव जागा शिवसेनेच्या अट्टहासामुळे गममावी लागली. उत्तर महाराष्ट्रामध्ये भाजपाला तीनच जागा राखता आल्या तर अमळनेर, चाळीसगाव आणि रावेर या तीन जागा मात्र गमवल्या.

Scanned by CamScanner

१९९० ते २००४ या चार विधानसभा निवडणुकात शिवसेनेशी युतीचा भाजपाला फायदा झाला. मात्र या निवडणुकीत युतीचा कुठलाही फायदा भाजपाला झाला नाही. उलट मुंबई आणि मराठवाड्यात शिव -सेनेच्या झालेल्या पिछेहाटीबरोबर मित्रपक्ष म्हणून भाजपाचीही फरपट झाली. भाजपाच्या पिछेहाटीचे अजून महत्वाचे कारण म्हणजे निवडणुकीची रणधुमाळी सुरु होण्यापूर्वीच भाजपा मधील केंद्रीय नेतेमंडळीचे पक्षां अंतर्गत भांडणे तसेच महाराष्ट्र भाजपामधील मुंडे- गडकरी वादही पथ्यावर पडला. त्यामुळे महाराष्ट्रात भाजपा एकसंधपणे लढला नाही. तेच ते उमेदवार देण्याचे धोरण, मराठवाड्यात अंगलट आले तर तिकीट वाटपात पर -स्परांवर केलेल्या कुरघोड्यांचा फटकाही भाजपाला घातक ठरला. एकंदरीत भाजपाची निवडणूकीतील संपूर्ण कामगिरी पाहता पक्षसंघटनेत आमूलाग्र बदल केल्याशिवाय भाजपाला तरणोपाय नाही.

विधानसभा भवनावर भगवा फडकविण्याची स्वप्ने पाहणाऱ्या शिवसेनेला या निवडणुकीत सर्वात जास्त नामुष्की पत्करावी लागली.सत्तेची स्वप्ने पाहणाऱ्या यापक्षाची चौथ्या क्रमांकावर घसरण होऊन केवळ ४४ जागा मिळाल्या या घसरणीला मनसे फॅक्टर कारणीभूत असला तरी शिवसेनेच्या प्रचाराची एकखांबी धूरा कार्यकारी प्रमुख उध्दव ठाकरे यांनी स्वत:कडे ठेवल्याने त्यांचे विकेंद्रीकरण झालेच नाही. विधानसभेत शिव -सेनेचा विरोधी पक्षनेता असतांना विरोधी पक्षाची जबाबदारी पार पाडण्यात मात्र शिवसेनेला यश आले नाही. तसेच निवडणुकीत सरकार विरोधी कोणते मुद्दे प्रकर्षाने जनतेवर बिंबवायचे यामध्येही शिवसेनेचे नेतृत्व कमी पडल्याचे जाणवतेज्या मराठवाड्याचा शिवसेनेच्याविजयात मोलाचा वाटा असायचा तेथे सेनेला केवळ सातच जागा मिळाल्या तर मुंबईतही शिवसेनेची पिछेहाट होऊन केवळ चार जागा मिळाल्या. शिवसेनेचे हिंदुत्व आणि मराठी हे मुद्दे सोयीनुसारच त्या-त्या वेळी वापरले गेल्याचे मतदारांच्या लक्षात आले तर मराठीचा मुद्दा ठामपणे मांडणाऱ्या मनसेला मराठी माणसांनी आपले मानल्याने शिवसेना पिच्छाडीवर गेली. त्यातच उध्दव ठाकरेंनी निवडणूकीत केवळ मनसेलाच टार्गेट केल्याने जनमत दुरावले.

मराठीच्या मुद्दयावर मनसेने महाराष्ट्रात आपली एक वेगळी प्रतिमा निर्माण केली. राज ठाकरेंनी मराठी तरुणांच्या रोजगारासाठी, रोजच्या व्यवहारातील मराठी भाषेसाठी आणि परप्रांतीयांच्या महाराष्ट्रातील अवाजवी स्थलांतरा विरोधात रस्त्यावर उतरल्यामुळे मुंबई, ठाणे, नाशिक, पुणे या जिल्ह्यात भरघोस मते मिळाली व पदार्पणातच मनसेने १३ आमदारांची शिदोरी प्राप्त केली.

रिपाईच्या विविध गटांसह एकुण १६ पक्षांच्या तिसऱ्या आघाडीने एकत्रित निवडणुक लढविली ही ऐतिहास गोष्ट असली तरी तिसरी आघाडी मतदारांमध्ये विश्वास निर्माण करु शकली नाही. तिसरी आघाडी धर्मनिरपेक्ष मतांचे विभाजन करेल असे आडाखे निर्माण होत असतांना मात्र तशी वास्तवात परिस्थिती दिसली नसली तरी या आघाडीने ११ आमदार निवडून आपले वेगळे अस्तित्वच ठेवतांना महाराष्ट्रातील बसपाचा प्रवेश पूर्णत: रोखण्यात यश मिळविलेले दिसते.

महाराष्ट्रातील ११ व्या विधानसभा निवडणूकीतील महत्वाची निरीक्षणे :

१. मतदारसंघ पुनर्रचनेमुळे विविध राजकीय पक्षांना बंडखोरीचा फटका बसला.
२. तिकीट वाटपात राजकीय घराण्यांचा वरचष्मा दिसला.
३. मनसेच्या मराठीच्या मुद्दामुळे सर्व राजकीय पक्षांना आपल्या जाहीरनाम्यात मराठी भाषेचा व मराठी माणसा चा उल्लेख करणे भाग पडले.
४. ११ व्या विधानसभा निवडणूकीत तरुणांना अधिक प्राधान्य दिले गेले.
५. मतदारांना आकर्षित करण्यासाठी आत्यधुनिक संसूचन साधनांचा (एसएमएस, इंटरनेट) वापर विविध राजकीय पक्षांनी केला.
६. या निवडणूकीत मोठ्या प्रमाणात पैशांची देव-घेव झाल्याची टिका झाली.

Scanned by CamScanner

७. ११ व्या विधानसभा निवडणूकीत राजकीय पक्षांची बाऊगर्दी वाढून तब्बत ९२ राजकीय पक्षांनी निवडणुकीत सहभाग घेतला.

८. मनमोहनसिंगाच्या नेतृत्वाखालील काँग्रेस प्रणीत केंद्र सरकारचा १०० दिवसांच्या यशस्वी वाटचालीचा फायदा महाराष्ट्रातील काँग्रेस आघाडीला मिळाला.

९. गेल्या पाच वर्षात अनेक बाबतीत आघाडी सरकार निष्क्रीय ठरले होते, पण विरोधी पक्ष म्हणून काम करणाऱ्या युतीला सरकारचा हा निष्क्रीयपणा चव्हाट्यावर आणता आला नाही, जनमत संघटित करता आले नाही. किंबहूना 'आम्ही सरकार चालवू शकतो ' हा विश्वास जनतेच्या मनात निर्माण करण्यात युती अपयशी ठरल्याने व आघाडीला समर्थ पर्याय उपलब्ध नसल्याने पुन्हा एकदा आघाडी सरकार सत्तेवर आले.

१०. उध्दव ठाकरे यांनी निवडणूक प्रचारातील बहुतेक सर्व भाग राज ठाकरे यांच्यावर खर्च केल्याने महाराष्ट्रातील निवडणूक जणू दोन भावांमधील वादातच अडकल्याचे चित्र निर्माण झाले.

११. लोकसभा निवडणूकीतील प्रचारानंतर भाजप आतून आणि बाहेरुन खचला तसेच ऐन निवडणुकीच्या तोंडाशी मुंडे-गडकरी हा भाजपातील वादही उफाळून आल्याने भाजप विधानसभा निवडणुकीत एकसंध-पणा होऊन उभा राहू शकला नाही.

१२. तिसरी आघाडी स्थापन झाली, पण तिचेही ऐक्याबाबत तीन-तेरा वाजले होते. आघाडीतील एक घटक सेनेच्या सावलीत गेला.काहींनी बंडखोराला पाठींबा दिला.लोकसभा निवडणुकीत नायक झालेल्या राजू शेट्टी आणि सदाशिवराव मंडलिक यांना आपल्या जिल्ह्यात भोपळाही फोडता आला नाही. जन-सुराज्य पक्षाच्या प्रभावाला ओहोटी लागली. या पक्षाने काही ठिकाणी मनसेला पाठींबा दिला व काही ठिकाणी स्वत: घेतला, पण तरीही त्यांचा पक्ष बाळसे धरु शकला नाही. आघाडी सरकारच्या विरोधात पक्ष अनेक होते पण ते मतदारांची विश्वासहार्यता संपादन करु शकले नाही परिणामी आघाडीला लाभ झाला.

१३. या निवडणुकीत तब्बल १६३ आमदार पन्नाशीच्या आतील निवडून आल्याने महाराष्ट्राची सुवर्ण महो-त्सवी वर्षातील ओळख 'तरुण आमदारांचे राज्य' अशी झाली असून महाराष्ट्र विधानसभेचे सरासरी वय ४८.९ वर्ष असून या सभागृहाने तारुण्यात लोकसभेबरोबरच अन्य राज्यातील विधानसभांना मागे टाकले आहे.

१४. ११ व्या विधानसभेच्या निवडणुकीत मराठी अस्मितेचा बोलबाला असला तरी २० अमराठी भाषिक आमदार निवडून आले.

१५. या विधानसभा निवडणूकीत ओ.बी.सी. चा टक्का वाढला असून त्यांची संख्या ८५ झाली आहे.

संदर्भ :-

१. दैनिक सकाळ — २. दैनिक लोकमत

३. दैनिक लोकसत्ता — ४.दैनिक महाराष्ट्र टाईम्स

५.साधना ऑक्टो. २००९ — ६.www.ceo.maharashtra.gov.in

प्रा. प्रदीप उत्तम वेताळ

कर्मवीर के. ह. आबड कला आणि श्रीमान मो. गि. लोढा वाणिज्य महाविद्यालय चांदवड जि.नाशिक

Scanned by CamScanner

संदर्भ

- दैनिक सकाळ
- दैनिक लोकमत
- दैनिक लोकसत्ता
- दैनिक महाराष्ट टाईम्स
- सहयाद्री वाहीनी
- आय.बि.एन (IBN) लोकमत
- www.ceo.maharatra .gov.in
- www.myneta.com
- www.google.com

Scanned by CamScanner